

ניתוח היצירה: "יום הולדת כל השנה" מאת אתגר קרת

הכינו : ג'קלין זריק ועריפה טלאקה

מבית ספר מקיף תיכון "דאר אלקלם" , רהט

יום הולדת כל השנה / אתגר קרת

היה פעם איש עשיר אחד. מאוד עשיר. יש יאמרו עשיר מדי. לפני הרבה שנים הוא המציא משהו, או גנב המצאה ממישהו אחר, זה היה כל כך מזמן שהוא בעצמו לא זכר. אבל ההמצאה הזאת נמכרה לקונגלומרט ענקי בהרבה מאוד כסף. האיש הזה השקיע את כל הכסף שקיבל בקרקע ובמים. על הקרקע שקנה בנה המון תאי בטון קטנטנים שמכר לאנשים שהשתוקקו לקירות ולגג, ואת המים ארז בבקבוקים ומכר לאנשים צמאים. ואחרי שסיים למכור במחירים מופקעים הוא הלך לבית הענקי והמאוד יפה שלו וחשב מה לעשות עם כל הכסף שהרוויח. הוא היה יכול כמובן גם לחשוב על מה יעשה עם החיים שלו, שאלה לא פחות מעניינת, אבל אנשים עם יותר מדי כסף טרודים מכדי למצוא לה זמן.

האיש העשיר ישב בבית העצום שלו וניסה לחשוב על דברים שיוכל לרכוש במחיר סביר ואחר כך למכור ביוקר, וגם על דברים אחרים, כאלה שסתם ישמחו אותו. הוא היה בודד וזקוק לדברים משמחים. הוא לא היה בודד בגלל שהיה לא נחמד. הוא היה אדם מאוד נחמד ומאוד אהוד והרבה אנשים חיפשו את קרבתו. אבל בגלל שהיה גם רגיש וחשדן הוא חשב שאנשים מחפשים את קרבתו בגלל הכסף שלו. ולכן בחר להתרחק מכולם.

האמת היא שהאיש צדק. כל האנשים סביבו חוץ מאחד חיפשו את קרבתו גם בגלל הכסף. בגלל שלא היה להם מספיק, או שחשבו שאין להם מספיק, ובו בזמן האמינו שלו יש יותר מדי. כל האנשים סביבו חוץ מאחד האמינו שאם הוא ייתן להם קצת מהכסף שלו הוא לא ירגיש בשום מחסור, ואילו החיים שלהם ישתנו מקצה לקצה. כולם חוץ מאחד. ודווקא האחד הזה, שלא התעניין בכלל בכסף של האיש העשיר ובעתיד שיוכל לקנות לו, התאבד.

האיש העשיר שכב על רצפת השיש הלבנה בסלון ביתו וריחם על עצמו. זה היה יום אביב נעים ורצפת השיש הקרירה ציננה את גופו, מה שלא הפריע לו כלל להמשיך לרחם על עצמו. האיש חשב, "חייב להיות משהו בעולם הזה שאני רוצה, שיכול לגרום לי אושר. משהו שאדם אחר היה צריך אולי להקדיש את כל חייו כדי לזכות בו, ואני אוכל פשוט לקנות ללא מאמץ". אבל שום דבר כזה לא עלה בראשו.

הוא שכב כך על הרצפה הקרירה ארבעה ימים תמימים עד שהטלפון הנייד שלו צלצל. מהצד האחר של הקו הייתה אימא שלו, שהתקשרה לאחל לו יום הולדת שמח. היא כבר הייתה זקנה מאוד, ותאי הזיכרון במוחה היו כה מעטים, שיכלה לאחסן בהם רק את שמותיהם של קרובי משפחתה וכמה תאריכים חשובים. האיש העשיר שמח לשמוע את קולה, ועוד לפני שסיים את השיחה איתה צלצל הפעמון הדלת ובפתח עמד שליח עם קסדת אופנוע שהניח בידיו זר פרחים ריחניים וכרטיס ברכה. האדם ששלח לו את הפרחים היה מאוד לא נעים אבל הפרחים היו נעימים, והם שימחו את האיש

עוד יותר, וכל השמחה הזאת עוררה באיש מחשבת יזמות: אם יום ההולדת מעורר בו כל כך הרבה שמחה, מדוע שישתפק רק באחד בשנה?

האיש החליט לפרסם בעיתון מודעה ענקית שבה הציע לאנשים לרכוש מהם את ימי ההולדת שלהם. בעצם, לא את יום ההולדת עצמו, שהרי אותו לא באמת ניתן לרכוש, אבל את כל הזכויות הנלוות: מתנות, ברכות, מסיבות וכו'. החינניות למודעה הייתה מדהימה. היה אפשר להסביר את זה בשפל הכלכלי של אותם ימים, או בכך שאנשים לא ייחסו הרבה חשיבות למימי ההולדת שלהם - תהא הסיבה אשר תהא, בתוך פחות משבוע מצא את עצמו האיש העשיר מעיין ביומנו הכמעט מלא, כשבכל יום מחכה לו יום הולדת אחר.

מזכיר ימי ההולדת היו חוגגים ברובם. חוץ מקשיש אחד שניסה לשמור לעצמו בסתר כמה נשיקות לחי וציור מכוער של שדה פרחים שקיבל מנכדיו, כל שאר המוכרים כיבדו את החוזה כלשונם והעבירו לאיש העשיר את כל הריגושים מיום הולדתם בלי שום צורך באיומים ובתביעות.

וכך, בכל יום היה האיש העשיר מקבל המון שיחות טלפון שאיחלו לו אושר, וכל מיני ילדים וזקנות שלא הכיר שרו לו בטלפון "יום הולדת שמח". תיבת הדואר האלקטרונית שלו הייתה עמוסה גם היא בברכות, ומתנות ארוזות הגיעו לביתו בלי הרף. עדיין היו לו כמה חורים ביומן, בעיקר בפברואר, אבל האנשים שלו ראו לו אינספור טבלאות ואקסלים שהבהירו שזה רק עניין של זמן ושגם המועדים הפנויים הללו ייסגרו בקרוב.

האיש העשיר היה מאושר. בעיתון אחד התפרסם מאמר דעה של איזה יפה נפש שיצא נגד רכישת ימי ההולדת וקרא לה בלתי מוסרית, אבל אפילו זה לא הצליח לקלקל את מצב הרוח המעולה שלו. באותו יום הוא חגג יום הולדת של בת שמונה-עשרה, והחברות שלה פשוט הפציצו אותו בכל מיני ברכות מחממות לב שגרמו לו לחוש שעתיד לא נודע ונפלא עדיין לפניו.

זו הייתה תקופה נהדרת שהסתיימה באחד במרץ. בתאריך הזה החזיק האיש העשיר בזכויות על יום הולדת של אלמן זועף אחד, אבל כשהתעורר בבוקר הוא גילה שלא קיבל שום כרטיס ברכה או שיחת טלפון מחממת לב והרגיש קצת מרומה. בהיותו אדם דבקישייה * הוא החליט לא להישבר ולדבוק בתאריך שבו האדם היחיד שלא רצה ממנו דבר התאבד, והחליט לנסוע לבית הקברות. כשהגיע לקבר של החבר שמת ראה שם עוד הרבה אנשים שהגיעו לאזכרה. הם בכו והניחו פרחים אדומים על הקבר. הם חיבקו זה את זה והתגעגעו עד אין קץ לאדם שמותו הותיר חלל בחייהם.

האיש העשיר חשב לעצמו: אולי יש פה משהו. המתים כבר אין יכולים ליהנות מכל האהבה המורעפת עליהם, אבל אני כן. אולי אוכל לרכוש מאנשים את ימי האזכרה שלהם! זאת אומרת, לא מהאנשים עצמם, מהיורשים שלהם. וכך אוכל להניח על הקבר מיטת מכוסה בזכוכית כהה חד-כיוונית, לשכב בתוכה ולשמוע כיצד אנשים מתגעגעים אליי ובוכים.

זה היה רעיון מעניין אבל האיש העשיר לא הספיק לממש אותו. הוא מת בבוקר שלמחרת, וכמו הרבה מהשמחות שלו בזמן האחרון, גם המוות שלו היה, בעצם, מיועד למישהו אחר. גווייתו נמצאה בין אריזות המתנות שקיבל לכבוד יום ההולדת שרכש ממהפכן כושל אחד. מאוחר יותר התגלה כי בין כל המתנות הסתתרה גם אחת ממולכדת שנשלחה על ידי משטר רודני חשוך.

בהלוויה של האיש העשיר השתתפו אלפי אנשים, כל הנוכחים בה חשקו בכספו, אבל בלי שום קשר גם אהבו אותו מאוד. הם ספדו לו שעות, שרו שירים עצובים והניחו על קברו החשוף אבנים קטנות, וזה היה כל כך מרגש שאפילו המיליארדר הסיני הצעיר שרכש את הזכויות להלוויה מיורשי האיש וצפה בכל זה מתוך תא זכוכית בתחתית הקבר הזיל דמעה.

ניתוח היצירה-

תקציר הסיפור

הסיפור עוסק באיש עשיר מאוד, שבנה את הונו על ניצול צרכים בסיסיים (מכירת תאי מגורים קטנים ומים בבקבוקים). למרות עושרו, הוא סובל מבדידות וחשדנות. לאחר ששיחת טלפון מאמו ביום הולדתו גורמת לו אושר, הוא מחליט להשתמש בכספו כדי "לקנות" מאנשים אחרים את ימי ההולדת שלהם (את המתנות, הברכות ותשומת הלב).

המיזם מצליח, והוא חווה "יום הולדת" בכל יום. אולם, כשהוא מנסה לקנות גם את "ימי האזכרה" (כדי שאנשים יבכו עליו ויתגעגעו אליו), הוא נהרג בטעות מפצצה שנשלחה במתנה למישהו אחר שממנו קנה את יום ההולדת. בסוף האירוע, מיליארדר אחר קונה את הזכויות על הלוויה שלו וצופה בה מתאזכרת מתחת לאדמה.

2. מאפייני הסיפור הקצר בטקסט

- * צמצום בזמן ובמקום: העלילה מתמקדת בפרק זמן קצר ובשינוי אחד מרכזי בחיי הדמות.
- * דמות מרכזית אחת: רוב הסיפור מתמקד באיש העשיר ועולמו הפנימי.
- * סיום אירוני/הפתעה: הסוף שבו הוא מת בגלל "מתנה" שקנה, והמשכיות המעגל הקפיטליסטי על ידי עשיר אחר.
- * היעדר שמות: לדמויות אין שמות (האיש העשיר, האמא, המהפכן), מה שמקנה לסיפור אופי של משל מודרני.

3. ניתוח הדמויות

האיש העשיר (הגיבור)

- תכונות: בודד, חשדן, יזם בנשמתו, אך חלול מבחינה רגשית.
- הטרגדיה שלו: הוא מנסה לפתור בעיות רגשיות (בדידות, צורך באהבה) בעזרת כלים כלכליים. הוא לא מבין שאי אפשר "לקנות" רגש אמיתי.
- תפיסת עולם: עבורו, הכל הוא מוצר – אפילו זמן, זיכרונות ומוות.

הדמויות המשניות

- האמא: מייצגת את הקשר האנושי האמיתי האחרון (למרות זיכרונה הבוגדני).
- החבר שהתאבד: הדמות היחידה שלא רצתה את כספו של העשיר, ובכך הוא מייצג את "האמת" שהעשיר לא יכול לרכוש.
- המיליארדר הסיני: מופיע בסוף ומסמל שהעשיר אינו "מיוחד" – הוא רק חוליה בשרשרת של ניכור קפיטליסטי.

בסיפור "יום הולדת כל השנה", הדמויות אינן בעלות שמות פרטיים, מה שהופך אותן לטיפוסים מייצגים בתוך משל על החברה המודרנית. להלן הרחבה על כל אחת מהדמויות:

הרחבה על הדמויות:

1. האיש העשיר (הגיבור המרכזי)

הוא הדמות המניעה את העלילה והוא מייצג את "שיא ההצלחה" הקפיטליסטית, שהיא למעשה כישלון אנושי.

- הקונפליקט הפנימי: הוא סובל מפרדוקס – יש לו אמצעים לקנות הכל, אבל דווקא בגלל זה הוא לא מאמין באהבה חופשית. הוא רגיש וחשדן, ולכן הוא בודד; הוא מניח שכל קשר אנושי הוא מניפולציה כספית.

- הפתרון המעוות: במקום לנסות ליצור קשרים אמיתיים, הוא מנסה לפתור את הבדידות בעזרת הכלים שהוא מכיר – רכישה. הוא הופך את הרגש ל"פרויקט עסקי" עם טבלאות אקסל.

- התפתחותו: לאורך הסיפור הוא לא עובר שינוי מוסרי (קתרזיס), אלא רק מקצין את התפיסה שלו. אפילו מול המוות, המחשבה שלו היא לא על משמעות החיים, אלא על איך "לצרוך" את האבל של אחרים.

2. דמות האם, הדמות המייצגת את השורש והאותנטיות.

- תפקידה: היא הקשר האחרון של העשיר לעולם שאינו מונע מכסף. היא מתקשרת אליו כי היא אוהבת אותו ולא בגלל שהיא רוצה ממנו דבר.

- הזיכרון הבוגדני: העובדה שמוחה זקן ותאי הזיכרון שלה מעטים מדגישה שהיא שומרת רק את מה שבאמת חשוב (שמות קרובים ותאריכים). היא הניגוד לעשיר – לה יש מעט מאוד (תכונה חומרית וקוגניטיבית) אבל היא נותנת אהבה אמיתית, בעוד לו יש הכל והוא נאלץ לקנות "שאריות" של אהבה מאחרים.

3. החבר שהתאבד

דמות שמוזכרת כזיכרון, אך היא קריטית להבנת הטרגדיה של העשיר.

- המייצג: הוא ה"אחד" שסביב העשיר שלא רצה את כספו. הוא מייצג את החירות המוחלטת – אדם שכל כך לא מעוניין בעולם החומרי של העשיר, עד שהוא בוחר לסיים את חייו.

- האירוניה: העשיר לא ידע להעריך אותו בחייו, ורק לאחר מותו הוא מבין שהחבר הזה היה הדבר האמיתי היחיד בחייו. המוות של החבר הוא המקום היחיד שבו העשיר פוגש רגש שאינו למכירה (האבל באזכרה).

4. האנשים המוכרים את ימי הולדתם (ההמון)

אלו דמויות הרקע שמייצגות את החברה בשפל כלכלי ומוסרי.

- תפקידן: הן ממחישות כמה קל לאדם לוותר על הפרטיות והזהות שלו עבור כסף.

- החריג (הקשיש): מוזכר קשיש אחד שניסה להסתיר "ציור מכוער" מנכדיו. דמות זו מסמלת את הניצוץ האנושי האחרון שמסרב למסחור מוחלט, את הערך הסנטימנטלי שאי אפשר לתמחר. 5. המהפכן הכושל

דמות שלא מופיעה פיזית, אך היא זו שגורמת למות הגיבור.

- המייצג: הוא מייצג את העולם ה"אמיתי" והאלים שבו יש אידיאולוגיות, מאבקים פוליטיים וסכנות.

- המסר: העשיר חשב שהוא קונה רק "שמחה" (יום הולדת), אבל הוא גילה שבמציאות אי אפשר להפריד את השמחה מהגורל הכולל של האדם. המהפכן מכר את יום הולדתו, והעשיר "קנה" בטעות גם את האויבים שלו.

6. המיליארדר הסיני

דמות המופיעה רק בפסקה האחרונה וסוגרת את המעגל.

- המייצג: היורש של השיטה. הוא מוכיח שהגיבור אינו ייחודי.
- תפקידו: הוא מדגיש שהעשיר הפך מ"סובייקט" (אדם) ל"אובייקט" (מופע בתוך קבר). המיליארדר הסיני צופה בו כמו בטלוויזיה. הדמעה שהוא מזיל היא שיא האירוניה – זו דמעה של צרכן שצופה בסרט טוב, לא דמעה של חבר שמתאבל.

4. סיכום היחסים בין הדמויות

הסיפור מציב את העשיר במרכז, כשהוא מוקף באנשים שרוצים את כספו. מולם ניצבות דמויות הקצה (האם, החבר המת, הקשיש עם הציור) שמנסות להחזיק במשהו אנושי. בסופו של דבר, המנגנון הכלכלי (המיוצג על ידי המיליארדר הסיני) מנצח ובולע את כולם.

5. הבעיה והדילמה המרכזית

הבעיה: הניכור בעידן הקפיטליסטי

הבעיה המרכזית היא חוסר היכולת ליצור קשר אנושי אותנטי בעולם שבו הכל נמדד בכסף. העשיר מפחד שכולם רוצים רק את כספו, ולכן הוא מתבודד, מה שמוביל אותו לנסות "לזייף" אהבה דרך קניית ימי הולדת.

הדילמה (הטרגית):

האם ניתן לקנות אושר? הגיבור פותר את הדילמה בחיוב ("האיש העשיר היה מאושר"), אך המחבר מראה לקורא שהאושר הזה הוא אשליה מסוכנת שמובילה בסופו של דבר למוות (הפיזי והרוחני).

6. אמצעים אומנותיים

- אירוניה: האמצעי המרכזי.

סוף הסיפור רווי באירוניה האופיינית לקרת:

- המתנה הממולכדת: האיש מת בגלל "זהות שאולה". הוא קנה יום הולדת של מהפכן, וקיבל יחד איתו גם את גזר דין המוות שלו. זהו עונש סימבולי על הניסיון לחיות חיים של משהו אחר.
- הלוויה: בסוף, האיש העשיר הופך בעצמו למוצר. יורשיו מוכרים את הזכויות על הלוויה שלו למיליארדר אחר. המעגל נסגר: מי שניסה לצרוך רגשות של אחרים, מסיים כמי שהרגש כלפיו נצרך על ידי משהו אחר.
- אבסורד: הרעיון של מסחר בימי הולדת ובאזכרות הוא אבסורדי ומדגיש את הקיצוניות של חברת הצריכה.
- מטאפורה (רצפת השיש): בתחילת הסיפור הוא שוכב על רצפת שיש קרה ומרחם על עצמו – מטאפורה לקור הרגשי של חייו למרות העושר.
- סמלים:
- הבקבוקים והבטון: סמל להפיכת צרכים אנושיים בסיסיים (מים ובית) לסחורה.
- תא הזכוכית: סמל לניתוק המוחלט בין העשיר לבין שאר האנושות – הוא תמיד "צופה" מהצד, גם בלוויה של עצמו.

7. האופן שבו המוטיב חוזר ומתפתח לאורך היצירה:

1. מסחור הצרכים הקיומיים
 כבר בפתיחה, הקריירה של העשיר מבוססת על הפיכת דברים בסיסיים לסחורה:
 - מים: משאב טבע שהופך לבקבוקים למכירה.
 - בית: הופך ל"תאי בטון קטנטנים" שנמכרים במחיר מופקע. כאן מונח היסוד: הכל בחיים הוא מוצר.
2. מסחור הזמן והרגש (ימי ההולדת)
 זהו לב הסיפור. יום הולדת, שאמור להיות אירוע אישי, רגשי וחד-פעמי, הופך ל:
 • נכס כלכלי: אנשים מוכרים את הברכות והנשיקות שלהם כדי לסגור חובות או לשרוד שפל כלכלי.
 • פס ייצור: העשיר מנהל את ימי ההולדת באמצעות "טבלאות אקסל", מה שהופך את השמחה לפעולה ביוקרטית קרה.
3. מסחור המוות והזיכרון
 השיא של המוטיב מופיע לקראת הסוף, כשהעשיר מנסה למסחר את העצב:
 • ימי אזכרה: הוא מבין שגם געגוע ובכי הם "מוצרים" שהוא יכול לצרוך.
 • הקבר מייצג: הוא מתכנן לבנות תא זכוכית מתחת לקבר כדי "לצרוך" את האבל של האנשים עליו.
4. החלפת הזהות (האירוניה הסופית)

- המוטיב מגיע למיצוי טרגי בכך שהמסחור מוחק את הזהות האישית:
- העשיר מת ממתנה שלא הייתה מיועדת לו – הוא קנה "חבילת יום הולדת" וקיבל איתה גם את גזר דין המוות של המוכר.
- בסיום, הוא עצמו הופך למוצר: הלוויה שלו נרכשת על ידי מיליארדר אחר.

מה המשמעות של המוטיב?

המוטיב החוזר מדגיש את הניכור הקפיטליסטי: בעולם שבו הכל למכירה, האדם מאבד את עצמו. הוא מפסיק להיות "סובייקט" (אדם עם רגשות) והופך ל"אובייקט" (מוצר או צרכן). הכסף אולי קונה את ה"טקס" של השמחה או האבל, אבל הוא לעולם לא מצליח לקנות את הרגש האמיתי שעומד מאחוריהם.

8. סיכום ומסר

אתגר קרת מבקר בסיפור את החברה המודרנית שהופכת רגשות, אירועים אישיים וזיכרונות לסחורה. המסר המרכזי הוא שמי שמנסה לקנות את חייו של אחר, סופו שיקנה גם את מותו של האחר.

9. מחסן מילים ומונחים:

"1. "בהיותו אדם דבקישייה הוא החליט לא להישבר ולדבוק בתאריך

הפירוש המילולי והרעיוני:

דבקות במטרה: הנחישות של האיש להשיג את מה שהוא רוצה.

קשיחות: חוסר גמישות, עמידה על שלו בלי לוותר.

1. **קפיטליזם** - היא גישה המקדשת את הרכוש הפרטי, השוק החופשי והשאיפה לרווח. בסיפור, קרת מראה מה קורה כשהגישה הזו משתלטת על הנשמה והופכת את האדם ל"מכונת קנייה" של רגשות.

כינוי לאדם:

כשמתארים אדם כ"קפיטליסט", הכוונה יכולה להיות:

חיובית: אדם יוזם, תחרותי, חרוץ ומאמין בחופש כלכלי.

שלילית (כביקורת): אדם שמעדיף כסף ורווחים על פני ערכים אנושיים, חמלה או שוויון חברתי (כפי שמוצג בסיפור של קרת).

2. המונח **אידיאולוגיה** (תורת הרעיונות) מתאר מערכת מאורגנת של אמונות, ערכים ותפיסות עולם המנחה את הדרך שבה קבוצה או אדם מבינים את המציאות ופועלים בה. במילים פשוטות,

אידיאולוגיה היא ה"משקפיים" שדרכם אנו רואים את העולם – מה נכון ומה לא, מה צודק ומה פסול, ואיך החברה צריכה להתנהל.

שאלות לתלמיד:

שאלות על דמות הגיבור והתפתחותה

1. הפרדוקס של העשיר: בתחילת הסיפור מתואר האיש העשיר כמי ש"היה אדם מאוד נחמד ומאוד אהוד". אם הוא היה אהוד כל כך, מדוע לדעתכם הוא בחר להתרחק מכולם ולבסוף "לקנות" ימי הולדת מזרים במקום לחגוג עם חבריו?
2. החלל הרגשי: האיש העשיר קנה מים וקרקע (משאבים חומריים) ולאחר מכן, ימי הולדת (משאבים רגשיים). מה הניסיון הזה מלמד אותנו על תפיסת האושר שלו? האם לדעתכם הוא באמת היה מאושר בתקופה שבה חגג ימי הולדת בכל יום? נמקו.

שאלות על מוטיבים וסמלים

3. מוטיב ה"תא" והזכוכית: בסיפור מופיעים "תאי בטון קטנטנים", "תא זכוכית" מתחת לקבר, וזכוכית חד-כיוונית. מה מסמלים התאים והזכוכיות ביחס לקשרים שבין הגיבור לבין החברה הסובבת אותו?
4. החבר שהתאבד: דמותו של החבר שהתאבד מוזכרת כמי שהיה "האחד" שלא רצה את כספו של העשיר. מדוע, לדעתכם, בחר המחבר לציין שדווקא הוא התאבד? כיצד מוות זה משפיע על תפיסת עולמו של האיש העשיר?

שאלות על ביקורת חברתית (קפיטליזם)

5. המסחור של הרגש: בסיפור, אנשים מוכרים את ימי ההולדת שלהם ואת הלוויה של יקיריהם. מה אומר הסיפור על החברה שבה אנחנו חיים? האם לדעתכם הביקורת מופנית רק כלפי ה"עשיר" שקונה, או גם כלפי ה"אנשים" שמוכרים?
6. יחסי כסף ומוות: האיש העשיר מת בגלל "מתנה ממולכדת" שיועדה למהפכן שאת יום הולדתו הוא רכש. הסבירו את האירוניה בסיטואציה זו. מה המסר של אתגר קרת לגבי הניסיון "לקנות זהות" של מישהו אחר?

שאלות על הסיום והמסר

7. המיליארדר הסיני: הסיפור מסתיים בדמותו של המיליארדר הסיני שצופה בלוויה. מדוע לדעתכם בחר קרת לסיים כך את הסיפור? האם הסיום מעניק תקווה כלשהי, או שהוא מדגיש מעגל של אבסורד שאינו נגמר?

8. משמעות השם: שם הסיפור הוא "יום הולדת כל השנה". לאחר קריאת הסיפור, האם השם נתפס בעיניכם כמשאלת לב חיובית או כקללה? הסבירו את עמדתכם.

מחוו תשובות:

1. הפרדוקס של העשיר

תשובה: הפרדוקס נובע מהשילוב בין רגישותו של האיש לבין עושרו המופלג. למרות שהיה אדם נחמד, העושר יצר אצלו חשדנות תמידית שזיהמה כל קשר אנושי. הוא האמין שקרבתם של אנשים היא "אינטרסנטית" (והסיפור מאשר שהוא צדק). הבחירה לקנות ימי הולדת מזרים היא פתרון "עסקי" לבדידות: במקום להסתכן בדחייה או בניצול בקשר אישי, הוא קונה "מוצר רגשי" נקי ממחויבות. אצל הזרים, האינטרס גלוי (הכסף), ולכן הוא מרגיש בטוח יותר לקבל מהם אהבה מזויפת מאשר לחפש אהבה אמיתית שעלולה להתגלות כשקרית.

2. החלל הרגשי ותפיסת האושר

תשובה: האיש העשיר תופס את האושר כמוצר צריכה. הוא משליך את ההיגיון הכלכלי (קניית קרקע ומים) על עולם הנפש. הניסיון שלו מלמד שהאושר שלו "חיצוני" – הוא זקוק לאישור מהסביבה (ברכות, מתנות) כדי להרגיש קיים. למרות שכתוב שהיה "מאושר", זהו אושר שטחי ואבסורדי. העובדה שחיפש עוד ועוד ימי הולדת (גם בפברואר) מראה על "רעב" שלא ניתן להשביע: כסף יכול לקנות את הטקס של השמחה, אך לא את תחושת השמחה הפנימית.

3. מוטיב ה"תא" והזכוכית

תשובה: מוטיבים אלו מסמלים את הניכור בין הגיבור לעולם.

- תאי הבטון: מייצגים את הפיכת המגורים האנושיים למוצר תעשייתי ומחניק.
- הזכוכית החד-כיוונית ותא הזכוכית: מסמלים את המציצנות של העשירים. הם רוצים "לצרוך" את הרגשות של האנשים הפשוטים (געגוע, אבל, שמחה) מבלי להיות חלק מהם. הזכוכית מאפשרת לראות אך מונעת מגע. זהו ביטוי לבדידותו הקיומית של העשיר – הוא תמיד צופה בחיים מבחוץ, מתוך "כלוב של זהב".

4. החבר שהתאבד

תשובה: החבר שהתאבד מייצג את האפשרות האחרונה לקשר אנושי טהור שלא תלוי בכסף. מותו מסמל את מות האמת בסיפור. אם האדם היחיד שאינו אינטרסנט בוחר למות, זה מעיד על כך

שבעולם שבו הכל למכירה, לאדם "אמיתי" אין מקום. התאבדותו היא זו שדוחפת את העשיר לנסות "לקנות" תחליפים לרגש, כי המקור (החבר) אבד לנצח.

5. המסחור של הרגש (ביקורת חברתית)

תשובה: הביקורת של קרת מופנית כלפי כל רבדי החברה. אמנם העשיר הוא ה"קונה", אך ה"אנשים" משתפים פעולה בשמחה ומוכרים את רגעייהם האינטימיים ביותר עבור כסף. הסיפור מציג חברה שאיבדה את עמוד השדרה המוסרי שלה. העובדה שאנשים מוכרים אפילו את הלוויות יקיריהם מראה שהכסף הפך לערך עליון שדוחק את הרגש הטבעי. זוהי ביקורת על תרבות הרייטינג והצריכה, שבה הכל הופך למופע למכירה.

6. יחסי כסף ומוות (האירוניה בסיום)

תשובה: האירוניה היא שהאיש שרצה "לקנות חיים" של אחרים (ימי הולדת), קנה בסופו של דבר את מותם. הכסף לא הגן עליו, אלא הפך אותו למטרה. בניסיונו לברוח מזהותו הבודדת ולאמץ זהות של אחר (המהפכן), הוא איבד את ההגנה המינימלית שהייתה לו. המסר הוא שזהות היא לא פריט שאפשר להחליף, כשאתה לוקח את ה"חגיגה" של מישהו אחר, אתה מקבל גם את ה"חובות" והאסונות שלו.

7. המיליארדר הסיני

תשובה: דמותו של המיליארדר הסיני מדגישה שהבעיה אינה אישית של הגיבור, אלא מערכתית. המוות של הגיבור לא עצר את האבסורד, אלא רק העביר את ה"זכויות" לקונה הבא. הסיום פסימי מאוד מראה שבעולם המודרני, האדם הוא רק חוליה בשרשרת של צריכה. אפילו דמעתו של הסיני היא אירונית כאשר הוא מזיל דמעה על הלוויה שהוא קנה, כלומר הוא "נהנה" מהמוצר שרכש.

8. משמעות השם "יום הולדת כל השנה"

תשובה: השם נשמע בתחילה כמשאלה אופטימית של ילד, אך לאורך הסיפור הוא הופך לקללה אבסורדית. "יום הולדת כל השנה" פירושו שאין ליום ההולדת שום משמעות מיוחדת. אם כל יום הוא חג, אף יום אינו חג. השם מייצג את "המחיר" של הרגש – מרוב ניסיון לייצר שמחה מלאכותית בכל יום, השמחה האמתית נעלמת והופכת לטקס ריק ומסוכן.

שאלות דעה אישית

1. שאלת המוסר והגבול

בסיפור, האיש העשיר רוכש זכויות על ימי הולדת ואזכרות מאנשים שזקוקים לכסף.

האם לדעתכם יש גבול למה שמותר לקנות ולמכור בכסף? האם מכירת "יום הולדת" או "אבל על מת" היא פעולה בלתי מוסרית, או שמדובר בעסקה לגיטימית בין שני צדדים מבוגרים? נמקו את עמדתכם.

2. שאלת האושר המזויף

האיש העשיר חווה שמחה גדולה מהברכות והמתנות שקיבל ב"ימי ההולדת" שקנה, למרות שידע שהן לא מיועדות לו במקור.

האם לדעתכם "אושר קנוי" הוא פחות בעל ערך מאושר "אמיתי"? האם הייתם מעדיפים לקבל ברכה אחת כנה מחבר, או אלף ברכות מאנשים זרים שקיבלו תשלום כדי לשמח אתכם? הסבירו מדוע.

3. שאלת האחריות האישית

בסוף הסיפור, האיש מת בגלל מתנה ממולכדת שיועדה למהפכן שאת יום הולדתו הוא רכש.

האם אתם חשים חמלה (רחמים) כלפי האיש העשיר בסוף הסיפור, או שאתם מרגישים ש"הגיע לו" למות כיוון שניסה לנכס לעצמו חיים של אחרים? פרטו את שיקולכם.

4. הקשר למציאות של ימינו

הסיפור נכתב כמשל, אך רבים רואים בו השתקפות של הרשתות החברתיות (לייקים, תגובות מזרים, זיוף של אושר).

האם אתם מוצאים דמיון בין "רכישת ימי ההולדת" בסיפור לבין הדרך שבה אנשים מתנהלים היום באינסטגרם או בטיקטוק? האם אנחנו, כחברה, הופכים דומים לאיש העשיר שזקוק לאישור תמידי מזרים כדי להרגיש מאושרים?

5. שאלת הסיום והתקווה

הסיפור מסתיים בכך שמיליארדר אחר (סיני) קונה את הלווייה של הגיבור וממשיך את המעגל.

האם סיום זה הופך את הסיפור למייאש מדי בעיניכם? אם הייתם יכולים לשנות את הסוף, האם הייתם בוחרים בסיום שבו האיש העשיר עובר שינוי חיובי, או שהסיום המקורי הכרחי כדי להעביר את המסר? נמקו.